

2019 Årsrapport

DRAMMEN KOMMUNALE
PENSJONSKASSE

Innhold

Nøkkeltall	3
Styrets beretning	4
Teknisk regnskap	14
Ikke teknisk regnskap	15
Eiendeler	16
Egenkapital og forpliktelser	17
Oppstilling av endring i egenkapital	18
Kontantstrømanalyse	19
Noter til regnskapet	20
Revisjonsberetning	44
Aktuarberetning	46

Alle bildene i årsrapporten er fra gamle, ærverdige bygninger i Drammen. Dørene symboliserer en gammel tid som lukkes, også for pensjonskassen. Nye dører og nye tider i en utvidet kommune og utvidet pensjonskasse åpner seg.

Kjenner du alle dørene og adressene?
Ta en byvandring og se selv!

BRAGERNES KIRKE
Cappelens Gate 9

Nøkkeltall

(1000 kr)	2019	2018	2017	2016	2015
Regnskap					
Premieinntekter	351 229	267 584	279 139	281 396	294 047
Pensjonsutbetalinger	159 772	148 170	140 333	132 781	128 342
Totalresultat	51 516	2 757	54 239	48 310	38 180
Forvaltningskapital	5 849 913	5 194 457	5 040 389	4 573 662	4 208 471
Forholdstall					
Verdijustert avkastning	9,7 %	0,0 %	7,9 %	6,2 %	3,2 %
Soliditet					
Solvensmargindekning	304 %	299 %	304 %	288 %	266 %
Solvenskapitaldekning	185 %	187 %			
Bufferkapitalutnyttelse stresstest I	-	65 %	71 %	80 %	97 %
Medlemmer					
Aktive medlemmer	5 795	5 252	5 358	4 833	4 577
Oppsatte rettigheter	10 068	9 873	9 210	9 074	8 856
Pensjonister	3 895	3 670	3 445	3 259	3 064
Sum antall medlemmer	19 758	18 795	18 013	17 166	16 497
Administrasjon					
Ansatte	5	5	5	5	5
Antall årsverk	4,2	4,2	4,2	4,1	4,1

Styrets beretning

Virksomheten

Drammen kommunale Pensjonskasses (DKP) forretningsidé er å være det beste alternativet for administrasjon og forvaltning av pensjonsordningen for de ansatte i Drammen kommune og foretak nært tilknyttet kommunens virksomhet.

DKP har som formål å yte pensjoner til medlemmene og deres etterlatte. Målet er å sikre finansieringen av pensjonsutbetalingene på en slik måte at arbeidsgivers tilskudd til pensjonsordningen på lang sikt blir lavest mulig. Dette søkes oppnådd gjennom god kapitalforvaltning og effektiv drift. I tillegg legger styret vekt på god service til medlemmene, - særlig gjennom informasjon generelt og ved individuelle henvendelser.

DKP ble etablert i 1911. Pensjonskassen er nå inne i sitt 109-ende driftsår og i kontinuerlig utvikling. Offentlig tjenestepensjon er igjen i endring. Drammen, Svelvik og Nedre Eiker kommuner har vedtatt å slå seg sammen til én kommune fra 01.01.20 og har valgt DKP som sin pensjonsleverandør.

Styret har fokus på arbeidet med å videreutvikle kapitalforvaltningen, effektivisere våre arbeidsprosesser, og opprettholde et høyt servicenivå.

Pensjonskassen driver sin virksomhet i lokaler i Bragernes Torg 4, Drammen.

Årsresultat

DKP oppnådde i 2019 et solid resultat, til tross for fortsatt lave markedsrenter. Den verdjusterte avkastningen på investeringsporteføljen ble 9,7 prosent, og den bokførte avkastningen ble på 3,7 prosent. Pensjonskassens totalresultat utgjør 51,5 millioner kroner, mot 2,8 millioner kroner i 2018. Pensjonskassens soliditet er sterk, og solvenskapitaldekningen var på 185 prosent.

Styret mener at årsregnskapet gir et korrekt bilde av DKPs eiendeler og gjeld. Pensjonskassen har en god økonomisk og finansiell stilling som gir et godt grunnlag for fortsatt drift.

Forsikringsvirksomheten

Forsikringsvirksomheten er kjernevirksomheten til DKP. En hovedmålsetning for DKP er å levere rett pensjon til rett tid, og med god service.

Medlemskap

DKP er pensjonsordningen for Drammen kommunes arbeidstakere. Andre foretak som har nær tilknytning til kommunen kan også ha pensjonsordning i DKP. Dette omfatter blant annet stiftelser og foretak kommunen har eller har hatt eierandel i.

Ved utgangen av 2019 hadde følgende foretak forsikringsavtale med DKP:

1. Drammen kommune
 - Drammen Drift KF
 - Drammen Eiendom KF
 - Drammen Parkering KF
 - Drammensbadet KF
2. Drammen Fjernvarme AS
3. Drammen Kino AS
4. Glitrevannverket IKS
5. Drammensregionens Brannvesen IKS
6. Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS
7. Legevakta i Drammensregionen IKS
8. Vestviken 110 IKS
9. Drammensregionens interkommunale Havnevesen
10. Drammen Kirkelige Fellesråd
11. Drammen kommunale Pensjonskasse

Etter Hovedtariffavtalen innen KS-området skal alle som arbeider i kommunen og kommunale virksomheter med pensjonsordning i DKP meldes inn i pensjonskassen uansett stillingsstørrelse.

Unntatt fra medlemskap er ansatte som arbeider på pensjonistvilkår og ansatte som ved tiltredelsen hadde mindre enn 3 år igjen til oppnådd aldersgrense for stillingen. Offentlig godkjente lærere og sykepleiere, som er innlemmet i henholdsvis Statens Pensjonskasse og KLP, er heller ikke omfattet av ordningen.

Pensjonsytelser

I 2019 fulgte DKPs pensjonsytelser av Hovedtariffavtalen innen KS-området.

I tariffoppgjøret i 2019 ble det avtalt at pensjonsbestemmelsene skulle flyttes til en egen særavtale fra 01.01.20. Med denne nye sentrale generelle særavtalen, SGS 2020, er det med virkning fra 2020 avtalt ny pensjonsordning for arbeidstakere født 1963 og senere. Gjeldende bestemmelser om pensjon i HTA kapittel 1, 2, 3 og vedlegg 4 og 5, vil fra samme tidspunkt flyttes fra HTA til SGS 2020, med enkelte tilpasninger og endringer.

Ved full opptjenings tid på 30 år vil utbetalingene av alderspensjon utgjøre garantert (for årskullene født før 1959) 66 prosent av sluttlønn opptil 12 G inkludert folketrygdens ytelser. For medlemmer født i 1959 eller senere vil alderspensjon kunne bli lavere enn 66 prosent som følge av at levealdersjustering også gjelder innenfor den offentlige pensjonsordningen.

I tillegg til alderspensjon omfatter pensjonsytelsene uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon.

Ordningen gir også mulighet til å tegne fortsettelsesforsikring til fratrådte medlemmer.

Ved fratreden uten rett til straks begynnende pensjon, gir 3 års medlemstid eller mer en oppsatt rett til fremtidig pensjon.

Alderspensjon/AFP reguleres årlig i samsvar med lønnsvekst, fratrukket 0,75 prosentpoeng. Uførepensjon, etterlattepensjon og oppsatte pensjonsrettigheter reguleres med lønnsvekst.

Pensjonene fra DKP, med unntak av uførepensjon/midlertidig uførepensjon, samordnes med andre offentlige pensjons- og trygdeytelser i henhold til samordningsloven med tilhørende forskrifter. Uførepensjon/midlertidig uførepensjon er en nettoordning og samordnes således ikke med andre ytelser.

DKP er deltaker i Overføringsavtalen sammen med Statens Pensjonskasse og de øvrige pensjonsordningene i offentlig sektor. Avtalen sikrer at arbeidstakere, som har vært medlem av flere offentlige pensjonsordninger, får pensjon fra siste ordning som om de hele tiden hadde vært medlem av én og samme ordning. Overføringsavtalens Sikringsordning skal sikre pensjonsrettigheter opparbeidet hos en arbeidsgiver som opphører. Administrasjon av Overføringsavtalen og Sikringsordningen finansieres av arbeidsgiver ved egen avgift.

Pensjonsutbetalingene til egne pensjonister (ekskl. AFP 62-64 år) økte fra 168,8 millioner kroner i 2018 til 181,3 millioner kroner i 2019, en økning på 6,9 prosent.

Avtalefestet pensjon AFP 62-64 år er en tariffavtalt arbeidsgiverpensjon som beregnes og utbetales av pensjonskassen, men som i sin helhet finansieres av arbeidsgiver.

Utviklingen i pensjonsbestanden

	2019	2018	Endring
Aktive medlemmer (inkl. AFP 62-64)	5 795	5 252	543
Oppsatte rettigheter	10 068	9 873	195
Pensjonister	3 895	3 670	225
Alderspensjonister	2 477	2 341	136
Uførepensjonister	793	728	65
Enke(manns)pensjonister	350	345	5
Barnpensjonister (inkl. barnetillegg)	275	256	19
Sum medlemmer	19 758	18 795	963

Premieforhold

Premiesatsen for 2019 var 13,0 prosent, inkludert arbeidstakers andel på 2 prosent.

Kostnaden knyttet til lønns- og G-regulering (hvh. 2,6 prosent og 3,5 prosent) for 2019 utgjorde 148,2 millioner kroner.

Totale innbetalinger til premiefondet var 312 millioner kroner. Premieinntekter som er ført over resultatet utgjorde 351 millioner kroner.

Pensjonsforpliktelser og avsetning til premiereserve

Årets pliktige avsetning til ordinær premiereserve bestemmes av veksten i pensjonsrettighetene som medlemmene har opparbeidet seg (forpliktelser for DKP). Pensjonsforpliktelsene blir påvirket av en rekke forhold. Antall medlemmer i de ulike kategoriene og gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag/lønnsnivå er viktigst, men også sammensetningen av medlemsbestanden (alders-, kjønns- og yrkesfordeling, og uførerisiko) innvirker i sterk grad.

Premiereserven til dekning av pensjonskassens forpliktelser utgjør 4 063 millioner kroner. Gjennomsnittlig beregnet grunnlagsrente er 2,48 prosent.

Kapitalforvaltning

Pensjonskassen forvaltet ved utgangen av året 5,8 milliarder kroner.

Formålet med kapitalforvaltningen er å sørge for at pensjonskassens eiendeler investeres slik at det oppnås best mulig avkastning innenfor forsvarlige risikorammer og det til enhver tid gjeldende regelverk. Kapitalforvaltningen skal ha en forsvarlig egenkapital og bufferkapital, samt likviditet i investeringene til å sikre avtalte pensjoner til enhver tid.

Styret har utarbeidet retningslinjer og strategi for kapitalforvaltningen, som blir revidert minst en gang i året. Denne fastsetter hovedsakelig strategi for plassering av pensjonskassens finansielle midler, risikorammer og krav til løpende oppfølging. Retningslinjene og strategien innebærer at kapitalen plasseres ut fra et langsiktig perspektiv og som sikrer at pensjonskassen oppnår en god avkastning med en risiko som er tilpasset styrets risikovilje og pensjonskassens risikobærende evne.

Styret har valgt en forvaltningsstrategi med forholdsvis moderat risiko. Med risiko menes i denne sammenheng sannsynligheten for tap i våre aktivas verdi i forhold til tilgjengelig bufferkapital. For å sikre en høyest mulig avkastning i forhold til det valgte risikonivå, har pensjonskassen bygget opp en forvaltningsportefølje som består av obligasjoner, aksjer, eiendom, utlån mot pant i fast eiendom og bankinnskudd.

Pensjonskassen har implementert interne retningslinjer for å håndtere finansiell risiko.

De ulike aktiva er i varierende grad utsatt for finansiell risiko. Aksjerisiko, eiendomsrisiko, kredittrisiko, renterisiko, valutarisiko og likviditetsrisiko er hovedformene for finansiell risiko disse plasseringene er utsatt for.

Aktivafordeling

Pensjonskassens midler deles inn i selskaps- og kollektivportefølje, som forvaltes samlet.

Aktivafordeling pr. 31.12. Markedsverdier %	2019	2018
Eiendom/eiendomsfond	10,7	11,5
Norske aksjer og andeler	6,6	5,9
Globale aksjer og andeler	19,7	17,3
Norske anleggsobligasjoner	-	0,1
Norske obligasjoner omløp	36,2	39,5
Utenlandske obligasjoner	24,1	24,9
Bankinnskudd	2,5	0,7
Utlån til medlemmer *)	0,1	0,1
Sum	100,0	100,0

*) DKP har avviklet tilbudet om pantelån til pensjonskassens medlemmer pr. 01.01.18, og eksisterende pantelånsportefølje «lukkes» med sikte på utfasing. Bakgrunnen for styrets beslutning er at pensjonskassenes interesseorganisasjon, Pensjonskasseforeningen, har fremforhandlet en avtale som innebærer tilbud om lån og skadeforsikring på gunstige betingelser til pensjonskassenes medlemmer.

All kapitalforvaltning er utkontraktert til profesjonelle og anerkjente forvaltere etter mandater som er godkjent av styret.

Alle investeringer i aksjer og obligasjoner måles mot brede og anerkjente indekser.

Avkastning		
Verdijustert avkastning		9,7 %
Bokført avkastning		3,7 %
Aktivafordeling pr. 31.12.		
Avkastning %	2019	2018
Eiendom/eiendomsfond	10,6	11,4
Norske aksjer og andeler	25,7	-1,4
Globale aksjer og andeler	28,4	-9,0
Norske anleggsobligasjoner	-	1,1
Norske obligasjoner	2,7	1,2
Utenlandske obligasjoner	4,3	0,1
Bankinnskudd	1,8	0,9
Utlån til medlemmer	2,5	2,6
Sum	9,7	0,0

Risikostyring og soliditet

Kontroll og styring av risiko er en forutsetning for god verdiskapning og trygghet for pensjonsmidlene. Å identifisere, vurdere og styre risikoene knyttet til både forsikrings- og kapitalforvaltningen, er derfor en svært viktig del av DKPs virksomhet.

Det stilles strenge formelle krav til hvordan kapitalen kan investeres, og hvordan pensjonskassen utøver sin forvaltning. Pensjonskassens finansielle risiko styres blant annet gjennom oppfølging og rapportering av etablerte overordnede mål knyttet til solvenskapitaldekning og solvensmarginkrav.

DKPs ansvarlig kapital var meget god ved utgangen av året. Pensjonskassens bufferkapital består i hovedsak av egenkapital, risikoutjevningfond, tilleggsavsetninger og kursreserver på finansielle omløpsmidler. Drammen kommune tilførte 10 millioner kroner til innskutt egenkapital i 2019. Pensjonskassens opptjente egenkapital ble tilført 49,4 millioner kroner. Solvensmargindekningen var på 304 prosent pr. 31.12.19.

Finanstilsynet følger opp pensjonskassene hvert halvår gjennom pålagt rapportering av solvenskapitaldekning. Finanstilsynets modell for beregning av solvenskapitaldekning benyttes for å kvantifisere pensjonskassens forsikringsrisiko, totalrisiko og delrisikoer. Solvenskapitaldekningen skal være over 100 prosent til enhver tid.

Pr. 31.12.19 var DKPs ansvarlige kapital 1556 millioner kroner, mens samlet solvenskapitalkrav (tapspotensial) var 839 millioner kroner. Dette tilsvarer en solvenskapitaldekning på 185 prosent med overgangsordning, hvilket er å anse som en god solvenskapitaldekning. Pensjonskassen har en målsetning om å ha en solvenskapitaldekning på over 140 prosent.

Styret har fastsatt risikomål og -rammer for å bidra til å sikre at risikoene knyttet til både forsikrings- og kapitalforvaltningen holdes innenfor en akseptabel balanse mellom utvikling, avkastning og risiko. Styret har i tillegg etablert rammer for sin målsatte risiko innenfor risikotypene markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Markedsrisikoen er den dominerende faktor i DKP, og er knyttet til at selskapets og kundenes midler er plassert i finansielle instrumenter og eiendom. DKP blir dermed eksponert mot markedsrisiko som følge av endring i rentemarkedet, aksjemarkedet, eiendomsmarkedet og endring av kredittmarginer. Den viktigste måten å styre risikoen i en portefølje på, er å spre risikoen på ulike aktivaklasser som i minst mulig grad samvarierer med hverandre. Dette bidrar til å stabilisere porteføljen og sikre at den har en relativt gunstig utvikling uavhengig av markedsforholdene.

Likviditetsrisikoen vurderes som lav. Med unntak av investeringer i eiendomsfond, er pensjonskassens eiendeler plassert i verdipapirer som i normale markeder raskt kan omgjøres til kontanter.

Risikorapportering

Styrets utarbeidede mål og retningslinjer for kapitalforvaltningen forutsetter at midlene skal forvaltes etter kriteriene sikkerhet, risikospredning, likviditet og avkastning. Kapitalforvaltningen skal særlig ivareta sikkerheten over tid, som følge av pensjonskassens langsiktige forpliktelser. Det er gitt rammer for hvilke typer verdipapirer det kan investeres i. Det er også gitt bestemmelser for hvor mye som kan plasseres i de ulike aktivaklassene, samt maksimal plassering i enkeltinvesteringer.

Styret får kvartalsvis rapportering om avkastningen av kapitalen og oversikt over vesentlige endringer i porteføljene. Avkastningen som oppnås blir løpende målt i forhold til relevante referanseindekser. Det utarbeides også kvartalsvis solvenskapitaldekning, som blir rapportert til Finanstilsynet. Styret vurderer resultatet av solvenskapitaldekningen og utvikling i pensjonskassens risikoeksponering.

Styret har etablert avtale med Mercer AS om kvartalsvis leveranse av uavhengig overvåking og rapportering av kapitalforvaltningen i pensjonskassen.

Organisasjon, administrasjon og drift

Konsesjon og selskapsvedtekter

DKP har konsesjon til å drive virksomhet som pensjonskasse i henhold til finansforetaksloven § 2-16.

Selskapsvedtekter for DKP ble vedtatt av styret 17.02.10, og godkjent av Finanstilsynet 17.03.10. Vedtektene er sist endret 01.03.18. Finanstilsynet godkjente endringene 16.04.18.

Forsikringsavtale og -vilkår

Forholdet mellom DKP og forsikringstakerne (Drammen kommune og øvrige foretak) er basert på forsikringsavtaler som regulerer ytelser og vilkår. Forsikringsvilkårene regulerer pensjonsrettigheter og finansiering av pensjonsforpliktelsene.

Forsikringsvilkårene ble sist endret fra 01.10.17.

Administrasjon og drift

Pensjonskassen er en egen juridisk enhet med eget styre. Styret er pensjonskassens øverste organ.

Styret består av:

KNUT M. ORE (leder)
Oppnevnt av bystyret

MARGRETHE SMITH (nestleder)
Oppnevnt av bystyret

TROND JULIN
Oppnevnt av bystyret

ARNE H. KRISTOFFERSEN
Oppnevnt av arbeidstakerorganisasjonene

ELISABETH S. ARNTSEN
Oppnevnt av arbeidstakerorganisasjonene

Styret har avholdt 9 møter, samt 1 styreseminar.

Pensjonskassens revisor Knut Aker, Ernst & Young AS, og ansvarshavende aktuar Pål Lillevold, Aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS, har deltatt samtidig i 1 møte.

Ved utløpet av 2019 hadde pensjonskassen 5 fast ansatte medarbeidere. Som følge av kjøp/salg av tjenester fra/til Buskerud fylkeskommunale pensjonskasse utgjorde bruk av personalressurser 4,2 årsverk gjennom året.

Fordelingen mellom kjønn i styret er 2 kvinner og 3 menn. I administrasjonen var fordelingen mellom kvinner og menn henholdsvis 4 og 1.

Pensjonskassen har fast samarbeid med profesjonelle rådgivere innenfor aktuarielle og finansielle tjenester.

DKP hadde frem til 31.12.19 et administrativt samarbeid med Buskerud fylkeskommunale pensjonskasse (BFKP), som innebar at daglig leder for DKP var daglig leder for begge pensjonskasser. Kassene har vært samlokalisert. Intensjonen var å skape et større og bredere fagmiljø og oppnå en mer kostnadseffektiv drift.

Dette har ikke endret DKPs status som selvstendig juridisk enhet. Samarbeidet med BFKP har også i 2019 bidratt til å redusere administrasjonskostnadene. Dette samarbeidet opphørte fra 01.01.20 som følge av etableringen av Viken fylkeskommune, hvor BFKP ble fusjonert inn i nye Viken pensjonskasse med kontoradresse Oslo.

Det har ikke inntruffet noen yrkesskader ved kontoret. Sykefraværet var 0,8 prosent.

DKPs virksomhet er ikke av en slik karakter at den forurensar det ytre miljø.

Samfunnsansvar

DKPs samfunnsansvar er i første rekke å levere offentlig tjenstepensjon til rett tid og med god service til våre medlemmer, og på en forsvarlig og kostnads-effektiv måte for kommunen og de øvrige foretak som er tilknyttet DKP.

I forvaltningen av DKPs midler har styret valgt som et minimum å følge de krav som til enhver tid er pålagt Statens pensjonsfond utland (SPU), herunder også FN Global Compacts 10 prinsipper for samfunnsansvar. Dette er prinsipper utformet med basis i menneskerettigheter, arbeidslivsstandarder, miljø og antikorrupsjon. Styret har fokus på klimavennlige og bærekraftige investeringer. Pensjonskassen har en regelmessig vurdering og oppfølging av DKPs kapitalforvalteres kriterier på dette området, og disse følger utviklingen i de generelle normene til klima over tid.

Styret har vedtatt etiske retningslinjer som skal gjelde for DKPs ansatte, styremedlemmer og andre som handler på vegne av pensjonskassen. De etiske retningslinjene for DKP stiller krav om å opptre i samsvar med allmenne etiske normer og gjeldende lovverk. Formålet med DKPs etiske retningslinjer og regler er å øke tilgjengeligheten til, og derved også bevisstheten om, de etiske normer og regler som ligger til grunn for pensjonskassens virksomhet.

DKP er en pensjonsleverandør som forvalter offentlig tjenstepensjon. Det er et samfunnsansvar at våre medlemmer har trygghet i fremtidige pensjonsutbetalinger.

Fremtidsutsikter og etterfølgende hendelser

DKP ble valgt som pensjonsleverandør for nye Drammen kommune fra 2020. Dette innebærer at pensjonskassen har fått overført ca. 7500 nye medlemmer fra KLP, og forvaltningskapitalen har økt med nærmere 35 prosent til 7,8 milliarder kroner.

Arbeidet med å forberede oppkapitaliseringen av pensjonskassen og overføringen av medlemmer fra KLP stod sentralt i 2019. Likeledes tilpasning av personalressurser i administrasjonen. Fra 2020 har DKP på plass et utvidet team på pensjonsrådgivning og -beregning, for å sikre at vi skal kunne opprettholde et godt servicenivå overfor medlemmene, nye Drammen kommune og øvrige tilknyttede foretak.

Ny offentlig tjenstepensjon innføres fra 2020 og gjelder for alle offentlig ansatte som er født i 1963 og senere.

Den første pensjonen som skal utbetales etter nye regler blir i 2025. Dagens ordning for alderspensjon og AFP vil fortsatt gjelde for dem som er født før 1963.

Nye pensjonsregler gir ansatte større valgfrihet enn tidligere, og dette innebærer et økt behov for individuell rådgivning. DKP vil derfor i årene fremover prioritere formidling av pensjonsrettighetene til sine medlemmer. DKP har her et særlig fortrinn på grunn av sin nærhet til medlemmene. Som følge av økende kompleksitet i regelverket for offentlig tjenstepensjon og høyere krav til kommunikasjon, har DKP sett behovet for systemtilpasninger for å kunne simulere og beregne ny offentlig pensjon. I løpet av første halvår 2020 vil nytt, forbedret simuleringsverktøy bli lagt ut på kommunens intranett og pensjonskassens hjemmeside til bruk for alle ansatte, og pensjonskassen vil legge til rette for kompetansebygging på bruk av verktøyet hos arbeidsgiverne.

I 2020 vil DKP ha digitalisert de fleste av sine tjenester, både søknadsprosessen og kommunikasjonen med medlemmene og arbeidsgiverne. Pensjonskassens medlemmer skal oppleve at kommunikasjonen med DKP er enkel, forståelig og relevant.

Som følge av at det administrative samarbeidet med tidligere Buskerud fylkeskommunale pensjonskasse opphørte 01.01.20, har styret betydelig fokus på at virksomheten fortsatt skal være konkurransedyktig i forhold til andre leverandører av offentlig tjenstepensjon, både når det gjelder kostnader og service.

DKPs viktigste oppgave er å sikre grunnlaget for fremtidige pensjonsutbetalinger innen de lovpålagte rammene for driften. For styret betyr det å sikre best mulig avkastning innenfor forsvarlige risikorammer. En god soliditet er da en forutsetning for å kunne ta en begrenset investeringsrisiko, og samtidig ha risiko-bærende evne til å tåle svingninger i finansresultatene.

DKP har en solid solvensmarginkapitaldekning ved inngangen til 2020. Pensjonskassens soliditet fremstår som meget god også etter at DKP har tatt inn ordningene fra tidligere Nedre Eiker og Svelvik kommuner i januar 2020. Dette danner gode forutsetninger for den videre drift.

Generelt vil et fortsatt lavt rentenivå være en utfordring i forhold til å oppnå tilstrekkelige avkastningsresultater og oppfylle rentegarantien for pensjonskassen med stor andel av finansporteføljen i rentebærende instrumenter. En gunstig utvikling i andre markeder, som aksjer og eiendom, vil derfor ha stor betydning for buffersituasjonen også fremover.

Utviklingen hittil i 2020 med rask vekst i antall smittede av koronaviruset, betydelige kursfall i finansmarkedene og kraftig fall i oljeprisen, skaper nå ytterligere utfordringer for pensjonskassene. DKP har i sin strategiutforming tatt høyde for markedsfall som er betydelig større enn det som er inntruffet hittil. Styret følger opp likviditets- og soliditetssituasjonen tett, og er klar til å iverksette tiltak hvis markeds-situasjonen skulle kreve dette.

Pensjonskassen har iverksatt tiltak for å sikre daglig drift og hindre spredning av koronavirus. Alle våre ansatte har mulighet til å utføre sine arbeidsoppgaver hjemmefra og er tilgjengelig via e-post og telefon.

Styret og administrasjonen vil fokusere på at egen organisasjon og leverandører fortsetter arbeidet med å videreutvikle og drive pensjonskassen til beste for medlemmene og foretakene som har forsikringsavtale med DKP.

Takk

Styret takker administrasjonen, Drammen kommune og samarbeidspartnere for et godt samarbeid i året som er gått.

Drammen, 23. mars 2020
Styret for Drammen kommunale Pensjonskasse

Knut M. Øre
Styreleder

Margrethe Smith
Nestleder

Trond Julin

Arne H. Kristoffersen

Wenche Øverås
Direktør

Elisabeth S. Arntsen

AUSTAD GÅRD
Sigurds Gate 2

Øvre Storgate 43

UNION
Grønland 60

PRESTEGÅRDEN
Tollbugata 60

Teknisk regnskap

Premieinntekter	Noter	2019	2018
Forfalte premier, brutto	2	351 426 521	267 794 318
- Avgitte gjenforsikringspremier		-198 000	-210 000
Sum premieinntekter for egen regning		351 228 521	267 584 318
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		85 721 317	54 638 556
Netto driftsinntekt fra eiendom	8	15 858 161	14 611 965
Verdiendringer på investeringer		345 679 471	-91 764 540
Realisert gevinst og tap på investeringer		9 304 503	11 424 591
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		456 563 452	-11 089 428
Andre forsikringsrelaterte inntekter		1 069 159	472 681
Pensjoner mv.			
Utbetalte pensjoner mv.	3	-159 771 527	-148 169 751
Sum pensjoner mv.		-159 771 527	-148 169 751
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Endring i premiereserve mv.	17	-251 191 061	-172 747 856
Endring i tilleggsavsetninger	9	-27 203 873	-792 466
Endring i kursreguleringsfond	13,17	-327 638 311	108 595 298
Endring i premiefond	17	-4 483 512	-3 094 584
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene - kontraktsfastsatte forpliktelser		-610 516 757	-68 039 608
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	9,17	-15 819 484	-14 897 333
Annen tilordning av overskudd	9,17	0	-3 971 955
Forsikringsrelaterte driftkostnader			
Forvaltningskostnader		-3 002 148	-3 173 737
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	4,5	-9 089 135	-8 717 552
Sum forsikringsrelaterte driftkostnader		-12 091 283	-11 891 289
Andre forsikringsrelaterte kostnader		0	0
Resultat av teknisk regnskap	9	10 662 080	9 997 635

Ikke teknisk regnskap

Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	Noter	2019	2018
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		8 378 781	5 401 119
Netto driftsinntekt fra eiendom	8	1 550 047	1 444 419
Verdiendringer på investeringer		33 788 242	-9 071 089
Realisert gevinst og tap på investeringer		909 463	1 129 341
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		44 626 533	-1 096 210
Andre inntekter		43	192
Sum andre inntekter		43	192
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader		-470 596	-465 453
Andre kostnader		-764 306	-630 271
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-1 234 902	-1 095 724
Resultat av ikke-teknisk regnskap	9	43 391 674	-2 191 742
Resultat før skattekostnader	9	54 053 754	7 805 893
Skattekostnader	6	-6 022 514	-4 334 110
Resultat før andre inntekter og kostnader		48 031 240	3 471 783
Andre inntekter og kostnader			
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	7	4 646 206	-953 218
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	6	-1 161 500	238 305
TOTALRESULTAT	9	51 515 944	2 756 870

Eiendeler

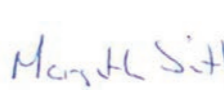
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN	Noter	2019	2018
INVESTERINGER			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer	8	30 642 770	28 058 570
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall		0	278 234
Utlån og fordringer		774 598	923 750
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	12,14	161 068 930	129 167 569
Rentebærende verdipapirer	11,14	311 909 415	291 192 396
Utlån og fordringer		14 364 607	5 364 817
Sum investeringer		518 760 320	454 985 336
Fordringer			
Fordringer knyttet til premieinntekter		0	5 031
Andre fordringer		2 732 585	1 292 062
Sum fordringer		2 732 585	1 297 093
Andre eiendeler			
Kasse, bank		4 059 847	4 039 350
Overfinansiering av pensjonsforpliktelse		2 289 862	0
Sum andre eiendeler		6 349 709	4 039 350
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Forskuddsbetalte kostnader		226 036	142 146
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		226 036	142 146
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		528 068 650	460 463 925
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN			
INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Investeringseiendommer	8	314 357 230	291 941 430
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall		0	2 894 942
Utlån og fordringer		7 946 426	9 611 356
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	12,14	1 652 369 632	1 343 951 782
Rentebærende verdipapirer	11,14	3 199 807 967	3 029 773 976
Utlån og fordringer		147 363 246	55 819 397
Sum investeringer i kollektivporteføljen		5 321 844 501	4 733 992 883
SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN		5 321 844 501	4 733 992 883
SUM EIENDELER		5 849 913 151	5 194 456 807

Egenkapital og forpliktelser

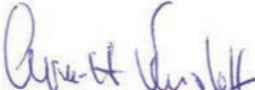
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	Noter	2019	2018
Innskutt egenkapital			
Innskudd kjernekapital		130 700 000	120 700 000
Sum innskutt egenkapital		130 700 000	120 700 000
Opptjent egenkapital			
Risikoutjevningfond		58 815 627	56 722 564
Annen opptjent egenkapital		321 545 910	272 123 028
Sum opptjent egenkapital		380 361 537	328 845 592
Ansvarlig lånekapital mv.			
Evigvarende ansvarlig lånekapital	15	35 500 000	35 500 000
Sum ansvarlig lånekapital mv.		35 500 000	35 500 000
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser			
Premiereserve mv.	17	4 062 857 866	3 811 666 805
Tilleggsavsetninger	17	184 282 593	157 078 720
Kursreguleringsfond	13,17	810 433 120	482 794 809
Premiefond	2,17	205 455 295	224 175 557
Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser		5 263 028 874	4 675 715 891
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	7	0	3 071 562
Forpliktelser ved periodeskatt	6	8 156 550	6 004 535
Forpliktelser ved utsatt skatt	6	18 818 566	19 070 116
Sum avsetninger for forpliktelser		26 975 116	28 146 213
Forpliktelser			
Finansielle derivater		0	1 554 427
Andre forpliktelser		11 087 113	3 634 029
Sum forpliktelser		11 087 113	5 188 456
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Påløpte kostnader		2 260 511	360 654
Sum påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		2 260 511	360 654
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		5 849 913 151	5 194 456 807

Drammen, 23. mars 2020
Styret for Drammen kommunale Pensjonskasse

Knut M. Ore
Styreleder

Margrethe Smith
Nestleder

Trond Julin

Arne H. Kristoffersen

Wenche Øverås
Direktør

Elisabeth S. Arntsen

Oppstilling av endring i egenkapital

(1000 kr)	Selskaps- kapital	Risiko- utjevningfond	Annen opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 31.12.17	110 700	55 323	270 766	436 788
Innskutt kjernekapital	10 000			10 000
Andre inntekter og kostnader		1 399	2 071	3 470
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			(953)	(953)
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			238	238
Egenkapital 31.12.18	120 700	56 722	272 123	449 544
Innskutt kjernekapital	10 000			10 000
Andre inntekter og kostnader		2 093	45 938	48 031
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			4 646	4 646
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			(1 161)	(1 161)
EGENKAPITAL 31.12.19	130 700	58 816	321 547	511 061

Kontantstrømoppstilling

(1000 kr)	2019	2018
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalte premier	312 408	319 292
Utbetalte pensjoner	-159 772	-148 170
Innbetalte refusjoner iht overføringsavtalen	0	0
Utbetalinger til leverandører, ansatte mv.	-2 172	-10 999
Utbetaling av inntekts- og formuesskatter	-5 284	-231
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	145 180	159 892
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetaling fra bygninger og fast eiendom	17 408	16 056
Netto inn/utbetaling utlån og finansielle investeringer	-170 081	-217 944
Innbetaling av renter og utbytte	95 169	60 513
Utbetaling av renter og forvaltningshonorar	-4 237	-4 269
Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler	-61 741	-145 644
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling av kjernekapitalinnskudd	10 000	10 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	10 000	10 000
Netto endring i kasse, bank	93 439	24 248
Beholdning kasse, bank pr. 01.01.	56 287	32 039
Beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende pr. 31.12. *)	149 726	56 287

*) Beholdning pr. 31. desember er presentert i balansen på linje «Kasse, bank» med 4059, «Utlån og fordringer» under finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi for selskapsporteføljen med 12 937 og tilsvarende for kundeporteføljen med 132 730.

Noter til regnskapet

Note 1 | Regnskapsprinsipper

Regnskapet for 2019 er avlagt i henhold til *Lov om årsregnskap* (regnskapsloven) og *Forskrift for årsregnskap av 20. desember 2011 om regnskap for pensjonsforetak*.

Investerings eiendom

Investerings eiendom består av eiendom (tomt, bygning eller begge deler) som benyttes for å opptjene leieinntekter, for verdistigning på kapital eller begge deler. Investerings eiendommer regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi tilsvarer antatte markedsverdier, uten fradrag for transaksjonsutgifter ved et eventuelt salg. Endringer i virkelig verdi resultatføres i den perioden det oppstår.

Det skal foretas en årlig vurdering av hvorvidt de bokførte verdier er høyere eller lavere enn virkelig verdi (markedsverdi) som forventes å ikke være av forbigående art. Vurdering av virkelig verdi baseres på en takst foretatt av en uavhengig takstmann/foretak, som er kvalifisert og har ustrakt erfaring med området og type eiendom som verdsettes. Verdsettelsen er basert på en neddiskontering av summen av netto årlige leieinntekter med et avkastningskrav som reflekterer risiko i netto kontantstrømmer.

Finansielle instrumenter

Målekategorier

Finansielle instrumenter innenfor virkeområdet til IAS 39 klassifiseres i følgende kategorier: Virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, holde til forfall, utlån og fordringer, tilgjengelig for salg, og andre forpliktelser.

Pensjonskassen har ikke eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg.

Finansielle instrumenter til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet

Finansielle instrumenter som i første rekke holdes med formål om å selge eller kjøpe tilbake på kort sikt, finansielle instrumenter som inngår i en portefølje av identifiserte instrumenter som er styrt sammen og hvor det beviselig er spor av kortsiktig gevinstrealisering, eller derivater som ikke er utpekt som sikringsinstrumenter, er klassifisert som holdt for handelsformål. Disse instrumentene inngår i kategorien finansielle instrumenter regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, sammen med finansielle instrumenter som kvalifiserer for, og er utpekt som, instrumenter regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet.

Investeringer som holdes til forfall

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato, hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall. Unntaket er de instrumentene som virksomheten utpeker som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet eller tilgjengelig for salg, eller som møter kriteriene for å inngå i kategorien utlån og fordringer.

Utlån og fordringer

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer, som ikke er notert i et aktivt marked, er klassifisert som utlån og fordringer. Unntaket er de instrumenter som pensjonskassen har utpekt som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet eller som tilgjengelig for salg.

Andre forpliktelser

Finansielle forpliktelser som ikke faller inn i kategorien holdt for handelsformål og som ikke er utpekt som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet er klassifisert som andre forpliktelser.

Prinsipper for regnskapsføring

Endringer i virkelig verdi på finansielle instrumenter klassifisert som holdt for handelsformål, eller som er utpekt som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet, resultatføres og presenteres under netto inntekter fra investeringer.

Investeringer som holdes til forfall, lån og fordringer og andre forpliktelser regnskapsføres til amortisert kost.

Finansielle derivater som ikke er regnskapsført som sikringsinstrumenter vurderes til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi resultatføres løpende.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler vurdert til amortisert kost nedskrives når det ut fra objektive bevis er sannsynlig at instrumentets kontantstrømmer er blitt påvirket i negativ retning av en eller flere begivenheter som har inntrådt etter førstegangs regnskapsføring av instrumentet. Nedskrivningsbeløpet resultatføres. Dersom årsaken til nedskrivningen i en senere periode bortfaller, og bortfallet kan knyttes objektivt til en hendelse som skjer etter at verdifallet er innregnet, reverseres den tidligere nedskrivningen. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da nedskrivningen blir reversert. Reversering av tidligere nedskrivning presenteres som inntekt.

Finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg nedskrives når det er objektive indikasjoner på at eiendelen har falt i verdi.

Valuta

Poster i valuta omregnes til norske kroner med balansedagens valutakurs. Valutaterminer er regnskapsført til virkelig verdi (se over).

Forsikringsmessige avsetninger

Premiereserve

Premiereserven utgjør den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter som er opptjent på beregningstidspunktet. Denne beregnes av pensjonskassens aktuar. Pensjonskassen er forsikringsteknisk fullfinansiert. Dette innebærer at premiereserven gir full dekning for verdien av de påløpte pensjonsforpliktelser.

DKP anvender en dynamisk dødelighetstariff, K2013, og er fullfinansiert i tråd med denne.

Administrasjonsreserven skal i prinsippet gi dekning for fremtidige administrasjonskostnader, som vil påløpe dersom pensjonskassen blir avvirket og ikke lenger kan finansiere administrasjonskostnadene gjennom kundenes løpende premiebetaling. Det er ikke adgang til å redusere den balanseførte administrasjonsreserven på annen måte enn ved å dekke årets administrasjonskostnader knyttet til løpende pensjonsutbetalinger.

Erstatningsavsetningen skal dekke pensjonskassens forventede erstatningsutbetalinger for forsikrings-tilfeller som ved regnskapsårets utgang ikke er oppgjort av, eller meldt til, pensjonskassen. Erstatningsavsetningen skal bare tilsvare midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret, dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet.

Tilleggsavsetninger

Tilleggsavsetninger er fordelt til kundene med betinget virkning, og kan anvendes til dekning av eventuelt avkastningsunderskudd sett i forhold til garantert rente. Eventuell negativ avkastning kan ikke dekkes av tilleggsavsetninger.

Premiefond

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier og eventuelle overskuddsmidler som fordeles til den enkelte kundes premiefond. Kundene har krav på 2,0 % avkastning. Premiefondsmidler kan benyttes til dekning av fremtidige premier.

Risikoutjevningfondet

Risikoutjevningfondet har som formål å absorbere svingninger i resultatet av forsikringsvirksomheten over tid.

Risikoutjevningfondet kan bare benyttes til å styrke avsetningen til premiereserve vedrørende risiko knyttet til person.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassens kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen har inntil 01.01.20 vært ytelsesbasert i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor. Personer født i 1963 og senere har fått omgjort sin pensjon opptjent i den gamle ordningen frem til 01.01.20 til en oppsatt rettighet. Ny opptjening for disse personene skal skje i en såkalt påslagsordning. Foreløpig omfattes denne overgangen kun av de som ikke har særaldersgrense, siden regelverket ikke er klart for de som har særaldersgrense. Samtidig som den nye modellen er blitt iverksatt, er det kommet nye regler for samordning med folketrygd i den gamle ordningen. Tjenestepensjonsordningen tilfredsstiller kravene i *Lov om obligatorisk tjenestepensjon*.

Påslagsordningen er likhet med den gamle modellen for offentlig tjenestepensjon definert som ytelsesbasert og pensjonsordningen regnskapsføres i henhold til IAS 19. Brutto pensjonsforpliktelse vurderes til nåverdien av fremtidige pensjonsytelser, som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi på balansedagen.

Når forpliktelsens nåverdi og virkelig verdi av pensjonsmidlene beregnes på balansetidspunktet, kan det oppstå gevinster og tap som resultat av endringer i forsikringsmessige forutsetninger og faktiske effekter. Forsikringsmessige gevinster og tap innregnes løpende i totalresultatet under andre resultatkomponenter.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner, amortiseres med umiddelbar virkning.

Skatt

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som gjensidige livsforsikringselskaper.

Skattekostnad består av betalbar inntektsskatt, betalbar formuesskatt og endring i utsatt skatt.

Pensjonskassen ilegges 0,15 % formuesskatt av ligningsmessig nettoformue. Utsatt skatt og utsatt skattefordel føres opp til nominell verdi i balansen.

Fritaksmetoden er for pensjonskassen kun gjeldende for investeringer i selskapsporteføljen. Den andel av realisert gevinst eller tap som tilordnes ikke-teknisk regnskap på investeringer innenfor fritaksmetoden, behandles som permanent forskjell og er ikke skattepliktig. Det beregnes ikke utsatt skatt eller utsatt skattefordel på urealiserte gevinster eller tap på den andel som tilordnes selskapsporteføljen.

Transaksjoner med nærstående parter

Ved utgangen av 2019 hadde følgende foretak forsikringsavtale med DKP:

1. Drammen kommune
 - Drammen Drift KF
 - Drammen Eiendom KF
 - Drammen Parkering KF
 - Drammensbadet KF
2. Drammen Fjernvarme AS
3. Drammen Kino AS
4. Glitrevannverket IKS
5. Drammensregionens Brannvesen IKS
6. Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS
7. Legevakta i Drammensregionen IKS
8. Vestviken 110 IKS
9. Drammensregionens interkommunale Havnevesen
10. Drammen Kirkelige Fellestråd
11. Drammen kommunale Pensjonskasse

Pensjonskassen har kun transaksjoner med nærstående parter som kan knyttes opp til foretak som pensjonskassen har forsikringskontrakter med. Dette gjelder primært premieinntekter og utestående fordringer.

Inndeling av forvaltningskapitalen

Pensjonskassens forvaltningskapital er delt inn i en kollektivportefølje (kundeportefølje) og en selskapsportefølje. Kundeporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger, som skal dekke de kontraktsfastsatte forpliktelser. Selskapsporteføljen består av eiendeler, som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene. Pensjonskassen har valgt en felles kapitalforvaltning av selskaps- og kollektivporteføljen.

Note 2 | Forfalte premier og premiefond

(1000 kr)	2019	2018
Arbeidsgiverpremie 11,00 % (11,10 % i 2018) 1)	183 731	178 388
Reguleringspremie:		
Innbetalt reguleringspremie	94 747	108 589
Belastet reguleringspremie fra premiefond	53 494	18 201
Medlemspremie 2 % 2)	33 926	32 271
Premie for ikke forsikringsbare tilfeller 3)	-25 383	-69 656
Forfalt ikke betalt premie (fra premiefond)	10 912	0
Sum	351 427	267 793

1) Arbeidsgiver betaler 11,00 % premie av bruttolønn.

2) Ansatte trekkes 2,0 % premie av sin bruttolønn.

3) For mye (fortegn -, tilbakeført)/for lite (fortegn +) innbetalt premie vedrørende ikke forsikringsbare tilfeller.

Utvikling i premiefond (1000 kr)	2019	2018
Premiefond IB	224 176	150 757
Innbetalt i løpet av året 1)	312 403	319 249
Inntektsførte premier	-351 427	-267 794
Garanterte renter overført til fondet	4 484	3 095
Risikoresultat overført til premiefondet	15 819	14 897
Annen tilordning av overskudd	0	3 972
Premiefond 31.12.	205 455	224 176

1) Alle premieinntekter balanseføres.

Inntektsførte premier (1000 kr)	2019	2018
Ordinær premie	228 569	210 659
Reguleringspremie	148 241	126 791
Tilbakeført premie til premiefond	-25 383	-69 656
Sum premier	351 427	267 794

Note 3 | Utbetalte pensjoner mv.

(1000 kr)	2019	2018
Direkte utbetalte pensjoner		
Alderspensjon	106 715	98 533
Uførepensjon	15 817	15 949
Etterlattepensjon	15 404	14 453
Barnepensjon	854	947
Midlertidig uføre	5 771	5 951
Utbetalte pensjoner overføringsavtalen	14 091	12 778
AFP 65 år	22 674	20 171
Sum direkte utbetalte pensjoner	181 325	168 782
Refusjon fra NAV, pensjonskontoret		0
Sum mottatte refusjonspensjoner	-21 554	-20 612
Sum refusjoner	-21 554	-20 612
Sum utbetalte pensjoner mv.	159 772	148 170

Note 4 | Ytelser og lån til ledende ansatte mm.

(1000 kr)	Lønn	Naturallytelser	Pensjon	Sum
Direktør Wenche Øverås 1)	656	4	72	732
Styrehonorar				
Knut M. Ore		130,0		
Margrethe Smith		90,0		
Trond Julin		72,5		
Arne H. Kristoffersen		72,5		
John Ole Olsen		1,7		
Elisabeth S. Arntsen		72,5		
Sum		439,2		

1) Representerer ytelser til direktør tilsvarende 50 % stilling.

Det er ikke inngått noen sluttvederlagsavtaler til ansatte i pensjonskassen.

LÆRUMGÅRDEN
Gyldenløves plass 1/Tollbugata 50

BANGEGÅRDEN
Tollbugata 62

DRAMMENS TEATER
Øvre Torggate 17

Note 5 | Administrasjonskostnader

(1000 kr)	2019	2018
Kostnader vedrørende lokaler 1)	740	708
Lønn og andre personalkostnader	4 881	4 909
Andre administrasjonskostnader	5 285	5 320
Revisjonskostnader	264	297
Honorar til aktuar	861	635
Honorar til finansiell rådgiver	531	488
Sum	12 562	12 357

Herav:

Forsikringsrelaterte kostnader, teknisk regnskap	9 089	8 718
Forvaltningskostnader, teknisk regnskap	3 002	3 174
Forvaltningskostnader, ikke-teknisk regnskap	471	465

1) Leieavtalen for DKPs kontorlokaler løper frem til 01.11.21. Leiekostnaden utgjør 446 352 kr.

Ved utløpet av 2019 hadde pensjonskassen 5 fast ansatte medarbeidere. Som følge av kjøp/salg av tjenester fra/til Buskerud fylkeskommunale pensjonskasse utgjør bruk av personalressurser 4,2 årsverk.

Pensjonskassens ansatte er med i den kollektive pensjonsordningen på lik linje med andre medlemmer av pensjonskassen.

Note 6 | Skattekostnad

(1000 kr)	2019	2018
Resultat før skattekostnad	54 054	7 806
Andre inntekter og kostnader	0	-953
Skatt på resultat før skattekostnad	13 514	1 952
Skatteeffekt av permanente forskjeller	-6 970	2 020
Beregnet formueskatt	200	331
Endring skatt tidligere år	-720	31
Sum skattekostnad	6 023	4 334

Skatteeffekten av midlertidige forskjeller:

Eiendom	4 195	3 897
Finansielle investeringer utenfor fritaksmetoden	2 125	1 033
Gevinst/taps-konto	11 926	14 908
Netto pensjonsforpliktelse/overfinansiering	573	-768
Sum utsatt skatt	18 819	19 070

Skattekostnaden består av:

Betalbar inntektsskatt	7 957	5 673
Formueskatt	200	331
Endring utsatt skatt	-251	-1 939
Endring skatt tidligere år	-720	31
Skatt som inngår i andre inntekter og kostnader	-1 162	238
Sum skattekostnad	6 023	4 334

Risikoutjevningfondet pr. 31.12.17 utgjorde 55 323 kr. Fondet vil være skattepliktig ved avvikling av pensjonskassen, og det avsettes ikke utsatt skatt på denne skatteposisjonen.

Note 7 | Pensjonskostnader egne ansatte

Forutsetninger	31.12.19	31.12.18
Diskonteringsrente	2,30 %	2,60 %
Forventet lønnsøkning	2,25 %	2,75 %
Forventet økning G	2,00 %	2,50 %
Forventet pensjonsregulering	1,25 %	1,75 %
Antatt langsiktig avkastning	2,30 %	2,60 %
Dødelighetstabell	K2013	K2013
Brutto pensjonsforpliktelse		
Brutto pensjonsforpliktelse 01.01.	20 239 835	18 901 542
Rentekostnad	526 236	453 637
Årets pensjonsopptjening	664 609	610 111
Pensjonsutbetalinger	-374 519	-335 057
+ (Redusert)/Økt forpliktelse ved pensjonsplanendring i løpet av året	-244 756	0
Årets estimatavvik	-2 117 208	609 602
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.	18 694 197	20 239 835
Pensjonsmidler		
Virkelig verdi pensjonsmidler 01.01.	17 660 858	16 814 077
Forventet avkastning	459 182	403 538
Innbetalinger	1 087 426	969 049
Pensjonsutbetalinger	-374 519	-335 057
Årets estimatavvik	1 783 737	-190 749
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12.	20 616 684	17 660 858
Netto pensjonsforpliktelse		
Netto pensjonsforpliktelse	-1 922 487	2 578 977
Periodisert AGA	-367 195	492 585
Netto pensjonsforpliktelse inkl. AGA	-2 289 682	3 071 561
Årets kostnad - i resultat før andre resultatkomponenter	2019	2018
Årets pensjonsopptjening	664 609	610 111
Rentekostnad av pensjonsforpliktelser	521 430	449 664
Forventet avkastning av pensjonsmidler	-468 331	-411 056
+ (Redusert)/Økt forpliktelse ved pensjonsplanendring i løpet av året	-244 756	0
Netto pensjonskostnad	472 952	648 719
Periodisert AGA på netto pensjonsforpliktelse	90 334	123 905
Netto pensjonskostnad inkl. AGA	563 286	772 624
Aktuarielle gevinster/(tap) i totalresultat		
I brutto pensjonsforpliktelse inkl. AGA	2 862 289	-762 469
Pensjonsmidler	1 783 737	-190 749
Sum aktuarielle gevinster/(tap)	4 646 026	-953 218

Note 8 | Fast eiendom

(1000 kr)	2019	2018
IB	320 000	290 000
Tilgang/påkost i løpet av året	5 195	11 505
Verdiregulering i løpet av året	19 805	18 495
Utgående balanse 31.12.	345 000	320 000

Herav fordelt til:

Kollektivporteføljen	314 357	291 941
Selskapsporteføljen	30 643	28 059

Pensjonskassen kjøpte i 2005 eiendommen Engene 1, Drammen. Akkumulert anskaffelseskost er 206,9 mill. kr. Investeringen er en finansplassering på kommersielle vilkår, og bygger på en nettoleieavtale frem til 2024 med Drammen kommune. Det er inngått en avtale mellom Drammen kommune og Drammen Eiendom KF om forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommen. Eiendommen benyttes ikke av Drammen kommunale Pensjonskasse.

Eiendommen regnskapsføres til virkelig verdi i henhold til årsregnskapsforskriften § 3-4 og IAS 40. Eiendommen verdsettes årlig av uavhengig selskap, som har kompetanse til å foreta denne type verdsettinger og som kjenner lokalk markedet. Verdsettingen er basert på diskontering av fremtidige kontantstrømmer fra den langsiktige leiekontrakten med Drammen kommune. Til grunn for verdsettingen er det anvendt en diskonteringsrente på 7,9 %. Det ble foretatt oppskrivning av eiendommen i 2019. Eiendommen ble verdiregulert til 345 mill. kr.

I 2019 er det generert en husleieinntekt på 17,4 mill. kr. Leieinntekten er i sin helhet mottatt av nærstående part, Drammen kommune.

(1000 kr)	Sum	Kollektiv	Selskap
Netto leieinntekt fra eiendom	17 408	15 858	1 550
Sum	17 408	15 858	1 550

Øvre Storgate 37

SMITHESTRØM GÅRD
Smithestrømveien

CAPPELENGÅRDEN
Tollbugata 54

Note 9 | Resultatanalyse

(1000 kr)	2019	2018
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	129 994	97 979
Garanterte renter premiereserve	-96 214	-92 692
Garanterte renter premiefond	-4 484	-3 095
Rente resultat (a)	29 297	2 192
Frigjort adm. reserve	6 391	5 927
Løpende administrasjon tillegg	6 471	6 104
Forvaltningskostnader	-3 002	-3 174
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	-9 089	-8 718
Administrasjonsresultat (b)	771	139
Premie til avkastningsgaranti (c)	7 798	12 431
Risikoresultat (d)	15 819	14 897
Resultat av teknisk regnskap før disponering	53 685	29 659
<i>(e)=(a)+(b)+(c)+(d)</i>		
Renteresultat overført til tilleggsavsetninger	-27 204	-792
Risikoresultat som overføres til premiefond	-15 819	-14 897
Tilbakeført til premiefondet (korreksjon fra 2017)	0	-3 972
Teknisk resultat	10 662	9 998
Resultat av ikke teknisk regnskap	43 392	-2 192
Resultat før skattekostnad	54 054	7 806
Skattekostnad	-6 023	-4 334
Resultat før andre inntekter og kostnader	48 031	3 472
Andre inntekter og kostnader	3 485	-715
Totalresultat	51 516	2 757

Note 10 | Kapitalavkastning

Beregnet etter modifiserte Dietz' metode for både selskaps- og kollektivporteføljen:

	2019	2018	2017	2016	2015
Verdijustertavkastning ekskl. verdiutvikling HTF	9,7 %	0,0 %	7,9 %	6,2 %	3,2 %
Verdijustertavkastning inkl. verdiutvikling HTF	9,7 %	0,0 %	7,7 %	6,0 %	2,9 %
Bokført avkastning	3,7 %	2,5 %	3,5 %	3,3 %	3,7 %

Note 11 | Obligasjonsfond

(1000 kr)	Kostpris 1)	Markedsverdi 1)	Kollektiv	Selskap
Obligasjonsfond norske				
DNB Obligasjon (III)	1 180 254	1 178 247	1 073 596	104 651
Storebrand Kreditt Norsk IG B	948 807	927 749	845 347	82 402
Sum	2 129 062	2 105 996	1 918 943	187 054
Obligasjonsfond utenlandske				
Mercer Short Duration Global Bond Fund 1 - Robeco	358 673	419 694	382 417	37 277
Mercer Short Duration Global Bond Fund 2 - Pimco	401 327	426 625	388 732	37 893
Alfred Berg Nordic Investment Grade	541 953	559 403	509 717	49 686
Sum	1 301 953	1 405 721	1 280 866	124 856
Sum obligasjonsfond	3 431 015	3 511 718	3 199 809	311 909

1) Inkl. opptjent ikke forfalt renteinntekt.

	Verdijustert avkastning	Rentedurasjon
Norske obligasjoner	2,7 %	2,77 år
Utenlandske obligasjoner	4,3 %	1,71 år
Samlet	3,3 %	2,40 år

Utenlandske plasseringer er valutasikret.

Note 12 | Aksjer og andeler

(1000 kr)	Kostpris	Markedsverdi *)	Kollektiv	Selskap
Storebrand Eiendomsfond	242 722	279 502	254 677	24 825
Alfred Berg Gambak C	215 362	384 427	350 282	34 145
KLP Aksje Global Indeks II	114 167	208 508	189 989	18 520
KLP Aksje Global Indeks III	92 167	166 009	151 264	14 745
KLP Aksje Global Indeks IV	51 166	112 580	102 581	9 999
BG Worldwide Global Alpha	201 169	535 343	487 794	47 549
Nordea Stabile Aksjer Global	90 562	127 069	115 783	11 286
Sum	1 007 316	1 813 439	1 652 370	161 069

*) Markedsverdi er inkludert opptjent utbytte.

Forvaltningsstrategien for aksjeinvesteringene følger en moderat risikoprofil.

Andelen av børsnoterte selskaper er 100 %. Utenlandske plasseringer er valutasikret.

Aksjer og andeler er kategorisert til virkelig verdi over resultatet, og er klassifisert som «holdt for handelsformål». Utenlandske aksjer er ved anskaffelsen bokført til opprinnelig kostpris i valuta, omregnet til norske kroner etter transaksjonsdagens valutakurs. Balansedagens valutakurs benyttes ved fastsettelse av markedsverdi på verdipapirer.

Verdijustert avkastning

Norske aksjer	25,7 %
Utenlandske aksjer (inkl. valutasikring)	28,4 %
Totalt aksjer	27,7 %

Eiendomsfond	6,85 %
---------------------	---------------

Note 13 | Kursreguleringsfond

(1000 kr)	Anskaffelsesverdi	Virkelig verdi	Urealisert gevinst	Urealisert tap	Netto gevinst/tap
Aksjefond					
Norske	458 085	663 928	205 844		205 844
Utenlandske	549 231	1 149 510	600 279	0	600 279
Sum	1 007 316	1 813 439	806 123	0	806 123
Obligasjonsfond					
Norske	2 129 062	2 105 996		-23 065	-23 065
Utenlandske	1 301 953	1 405 721	103 768	0	103 768
Sum	3 431 015	3 511 718	103 768	-23 065	80 703
Andre finansielle instrumenter					
Renterelaterte derivater		0	0	0	0
Sum		0	0	0	0
Totalsum	4 438 331	5 325 157	909 891	-23 065	886 826
Urealisert kursreserve					886 826
Fond for urealiserte gevinster					76 391
Kursreguleringsfond					810 435

Kollektivporteføljen representerer 91,4 % av urealisert gevinst, mens selskapsporteføljen representerer 8,6 %.

Note 14 | Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

Pensjonskassen klassifiserer virkelig verdi målinger ved å bruke et virkelig verdi hierarki som reflekterer signifikansen av den inputen som brukes i utarbeidelsen av målingene. Virkelig verdi hierarkiet har følgende nivåer:

- Nivå 1:** Input er noterte priser (ujusterte) i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser.
Nivå 2: Input er annet enn noterte priser inkludert nivå 1, som er observerbare for eiendelen eller forpliktelsen.
Nivå 3: Input for eiendelen eller forpliktelsen, som ikke er basert på observerbare markedsdata (ikke observerbar input).

Nivå 2

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning består av noterte sertifikater og obligasjoner. Investeringer i aksjefond er plassert i prisingshierarkiet nivå 2. Aksjefondene inneholder investeringer med børsnoterte- og likvide aksjer. Med unntak av statspapirer, er obligasjoner plassert i prisingshierarkiets nivå 2. Dette begrunnes med at det ikke er stor nok omsetning i noen av de børsnoterte instrumentene slik at man ikke til enhver tid kan lese av en markedspris.

Investeringene er verdsatt til offisielle fondskurser fra fondsforvalter.

Pensjonskassens finansielle derivater består av renteswapper. Virkelig verdi innhentes fra motpart og denne er basert på observerbare markedscurser.

Nivå 3

Aksjer og andeler i nivå 3 består av investering i eiendomsfond med underliggende eiendomsinvesteringer. Verdivurderingen av eiendomsfond gjøres på bakgrunn av opplysninger mottatt fra fondsforvalter. Fondsforvalter beregner Net Asset Value (NAV) som legges til grunn for verdifastsettelse.

Eiendeler innregnet til virkelig verdi (1000 kr)	2019	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Aksjer og andeler	1 813 439		1 533 937	279 502
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3 511 717		3 511 717	
Utlån og fordringer *)	161 728	161 728		
Sum	5 486 884	161 728	5 045 654	279 502

*) Bankinnskudd.

Note 15 | Ansvarlig lån (tilleggs kapital)

(1000 kr)	Valuta	Lånebeløp	Forfall
Drammen kommune 1)	NOK	25 000	Evigvarende
Drammen kommune 2)	NOK	10 500	Evigvarende
Sum ansvarlig lånekapital	NOK	35 500	

1) Kommunalbankens snittrente for ordinære p.t. lån.
2) Gjennomsnitt utlånsrente i DKP -0,5 %.

Note 16 | Finansiell risiko

Styret har valgt en forvaltningsstrategi med forholdsvis moderat risiko. Med risiko menes i denne sammenheng sannsynligheten for tap i våre aktivas verdi i forhold til tilgjengelig bufferkapital. For å sikre en høyest mulig avkastning i forhold til det valgte risikonivå, har pensjonskassen bygget opp en forvaltningsportefølje som består av obligasjoner, aksjer, eiendom, utlån mot pant i fast eiendom og bankinnskudd.

De ulike aktiva er i varierende grad utsatt for finansiell risiko. Aksjerisiko, eiendomsrisiko, kredittrisiko, renterisiko, valutarisiko og likviditetsrisiko er hovedformene for finansiell risiko disse plasseringene er utsatt for.

Aksje- og eiendomsrisiko

Aksje- og eiendomsrisiko er risiko for tap på aksjer eller eiendom som følge av endringer i markedspriser på finansielle instrumenter. Pensjonskassen har fastsatt allokeringssrammer for å begrense denne type risiko.

Kredittrisiko

Med kredittrisiko menes risiko for at utsteder av et verdipapir eller en lånekunde misligholder sine forpliktelser.

For å holde kredittrisikoen innenfor akseptable rammer, har styret fastsatt krav til kredittverdighet til investeringer som inngår i de finansielle porteføljer og forhåndsgodkjent forvaltners kredittvurderingssystem. Det har ikke vært kreditttap på verdipapirer i DKP.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for verditap på rentebærende instrumenter, som obligasjoner og pengemarkedsplasseringer, på grunn av endringer i det generelle rentenivået.

Pensjonskassen har fastsatt rammer for durasjon for å styre renterisikoen i porteføljen. Pensjonskassens forvaltere anvender renterelaterte derivater for å styre markedsrisikoen knyttet til obligasjonsporteføljen. Hensikten er å effektivisere strategien på en mest mulig effektiv måte uten å øke risikoeksponeringen.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko for verdiendringer som følge av svingninger i valutakursene. DKP valutasikrer alle sine utenlandske plasseringer.

Likviditetsrisiko

Pensjonskassen skal til enhver tid holde en likviditetsreserve som tilsvarer tre måneders pensjonsutbetaling. Pensjonskassen kan på kort varsel omgjøre noe av sine investeringer til likviditet.

Solvenskapitaldekningen pr. 31.12.19 viser følgende:

Samlet risiko (mill. kr)	31.12.19
Renterisiko	151
Aksjerisiko	597
Eiendomsrisiko	156
Valutarisiko	0
Kredittrisiko	241
Konsentrasjonsrisiko	0
Forsikringsrisiko inkl. avgangsrisiko	123
Motpartsrisiko	6
Operasjonell risiko	23
Diversifisering	-309
Justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt	-148
Samlet solvenskapitalkrav	839

Samlet ansvarlig kapital (mill. kr)	31.12.19
Innskutt egenkapital	131
Risikoutjevningfond	59
Annen egenkapital	322
Delårsresultat	0
Ansvarlig lån	36
Tilleggsavsetninger	184
Kursreguleringsfond	810
Merverdier HTF porteføljen	0
Justering til beste estimat	-50
Margin i forsikringstariffen	24
Ansvarlig kapital uten overgang	1 515
Solvenskapitaldekning uten overgang	181 %
Effekt av overgangsregelen	41
Ansvarlig kapital med overgang	1 556
Solvenskapitaldekning med overgang	185 %

Solvenskapitaldekningen skal være over 100 % til enhver tid.

Pensjonskassen har en målsetning om å ha en solvenskapitaldekning på over 140 %.

Utviklingen hittil i 2020 med rask vekst i antall smittede av koronaviruset, betydelige kursfall i finansmarkedene og kraftig fall i oljeprisen, skaper nå utfordringer for pensjonskassen. DKP har i sin strategiutforming tatt høyde for markedsfall som er betydelig større enn det som er inntruffet hittil. Styret følger opp likviditets- og soliditetssituasjonen tett, og er klar til å iverksette tiltak hvis markedsituasjonen skulle kreve dette.

Note 17 | Endring i forsikringsforpliktelser

(1000 kr)	Premie- reserve	Tilleggs- avsetninger	Kurs- regulerings- fond	Premie- fond	Sum forsikrings- forpliktelser
1. Forsikringsforpliktelser 01.01.	3 811 667	157 079	482 795	224 176	4 675 716
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser					0
2.1 Netto resultatførte avsetninger	251 191	27 204	327 640	4 484	610 519
2.2 Overskudd på avkastningsresultatet	0	0	0	0	0
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	15 819	15 819
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	251 191	27 204	327 640	20 303	626 338
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser					
3.1 Overføringer mellom fond	0	0	0	0	0
3.2 Overføringer til/fra pensjonskassen	0	0	0	-39 023	-39 023
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	0	-39 023	-39 023
4. Forsikringsforpliktelser 31.12.	4 062 858	184 283	810 435	205 455	5 263 031

Bevegelsen i premiereserven er som vist i nedenstående oppstilling:

(1000 kr)	Til dekning av påløpt pensjonsforpliktelse (eksklusiv administrasjonsreserve og erstatningsavsetninger)	Administrasjonsreserve	Erstatningsavsetning	Til sammen
Pr. 31.12.18	3 668 826	94 195	48 645	3 638 919
Endring 2019	241 148	5 601	2 064	423 939
Pr. 31.12.	3 909 974	99 796	53 087	4 062 858

Endringene i administrasjonsreserven (1000 kr)	
Administrasjonsreserve IB	94 195
Frigjorte reserver	-6 391
Avsatt	9 598
Garanterte renter	2 395
Administrasjonsreserve UB	99 796

Forutsetning	Endringer	Effekt på netto premiereserve (1000 kr)
Dødelighet	-10 %	85 926
Uførhet	15 %	14 104

Tabellen viser effekten på premiereserve (i tusen kroner) ved en reduksjon i dødelighet på 10 %, og ved en økning i uførehypighet på 15 %. Beregnet med en gjennomsnittlig grunnlagsrente på 2,48 %.

Note 18 | Solvensmargin

Kravet til Solvensmarginkapital bestemmes av størrelsen og sammensetningen av pensjonskassens forpliktelser. Pr. 31.12.19 er kravet 175 490 tusen kroner.

(1000 kr)	2019	2018
Solvensmarginkapital	532 902	490 856
Solvensmarginkrav	175 490	164 050
Solvensmargindekning	304 %	299 %

Solvensmarginkapitalens sammensetning	2019	2018
Sum innskutt egenkapital	130 700	120 700
Sum opptjent egenkapital 1)	245 153	227 755
Sum evigvarende ansvarlig lånekapital	35 500	35 500
50 % av tilleggsavsetninger	92 141	78 539
50 % av risikoutjevningfond	29 408	28 361
Solvensmarginkapital	532 902	490 856

1) Ekskl. risikoutjevningfond og de urealiserte gevinstene i selskapsporteføljen.

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til styret i Drammen kommunale Pensjonskasse

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Drammen kommunale Pensjonskasse som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av pensjonskassen i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i pensjonskassens årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til pensjonskassens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike pensjonskassen eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av pensjonskassens interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om pensjonskassens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at pensjonskassens evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig registrering og dokumentasjon av pensjonskassens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 24. mars 2020

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

ERNST & YOUNG AS

Knut Aker
statsautorisert revisor

Aktuarberetning 2019

Til styret i Drammen kommunale Pensjonskasse.

Aktuaren skal sørge for at pensjonskassen til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte. I henhold til dette har aktuaren vurdert den forsikringstekniske situasjonen i pensjonskassen pr. 31.12.2019.

Etter vår vurdering er de forsikringstekniske avsetninger i balansen pr. 31.12.2019 og tilordning av resultat fastsatt i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

Det forsikringstekniske oppgjør pr. 31.12.2019 er basert på data mottatt fra pensjonskassen.

I premiereserve (inkl. erstatningsavsetning) er det til sammen avsatt tkr. 4.062.858. Administrasjonsreserven utgjør 2,6 % av netto premiereserve. Den gjennomsnittlige beregningsrenten er 2,48 %.

I pensjonskassen benyttes beregningsgrunnlaget K2013 for dødelighet og et tilpasset grunnlag for uførhet.

Teknisk resultat for 2019 før disponering utgjør tkr. 53.685 og fordeles slik (alle beløp i hele tusen kroner):

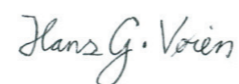
Resultatelement (tusen kr)		Resultat tilordnet				
		Premiereserve	Premiefond	Tilleggs- avsetning	Risikoutjevning- fond	Opptjent egenkapital
Administrasjons- resultat	771	-	-	-	-	771
Renteresultat	29.297	-	-	27.204	2.093	-
Risikoresultat	15.819	-	15.819	-	-	-
Rentegarantipremie	7.798	-	-	-	-	7.798
SUM	53.685	-	15.819	27.204	2.093	8.569

Oslo, 23. mars 2020

For Aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS

Pål Lillevold
Aktuar

Hans Gunnar Vøien
Aktuar

Telefon: 32 04 42 00
Adr.: Bragernes Torg 4, Drammen
Pb: 26 Bragernes, 3001 Drammen
Org.nr. 980650383

dkp.no

DRAMMEN KOMMUNALE
PENSJONSKASSE